gemeente Alphen aan den Rijn

Voortgangsrapportage

Duurzaamheidsprogramma

2025

Alphen aan den Rijn

#

INHOUD

- Inleiding
- Energie
  - Isoleren & Besparen
  - Opwek & Energiesysteem
  - Warmtetransitie
- Klimaatadaptatie & Biodiversiteit
  - Openbare Ruimte & Gebiedsontwikkeling
  - Biodiversiteit & Groenblauw
  - Stimuleren Inwoners
- Circulaire Samenleving
- Duurzaam Ondernemen
  - Energie & Circulair
  - Klimaatadaptatie & Biodiversiteit
- Duurzame Mobiliteit
- Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed
- Verduurzaming Interne Organisatie
- Duurzame Educatie
- CO_2-Reductie

Inleiding

Voortgangsrapportage 2025

In deze rapportage leest u de voortgang die in 2025 is gemaakt op het Duurzaamheidsprogramma 2021-2030. Per thema is een overzicht van de doelstellingen, resultaten van 2025 en een vooruitblik op 2026 te vinden. Deze rapportage is een vervolg op de rapportages over 2021, 2022, 2023 en 2024.

Programmadoelstellingen 2050

ENERGIE

De gemeente is energieneutraal in 2050 (95% CO2-reductie)

We besparen maximaal energie en maken gebruik van hernieuwbare energie voor elektriciteit, warmte en mobiliteit, zonder gebruik van fossiele randstoffen.

KLIMAATADAPTATIE & BIODIVERSITEIT

De gemeente is in 2050 klimaatbestendig en biedt een diversiteit aan plant- en diersoorten.

We vergroenen de leefomgeving om de biodiversiteit te herstellen en te vergroten en passen klimaatadaptieve maatregelen toe om schadelijke gevolgen van klimaatverandering te beperken.

ECONOMIE

De lokale economie van gemeente Alphen aan den Rijn is volledig circulair in 2050.

We leven zonder afval. We gaan zuinig en efficiënt om met grondstoffen en wegen aanschaf van nieuwe producten kritisch af.

Samen maken we onze gemeente duurzaam

- We werken samen met inwoners, bedrijven en organisaties.
- We stimuleren gedragsverandering door o.a. communicatie.
- We stimuleren gedragsverandering door kennis te vergroten (informeren), perspectief te bieden (overhalen) en (financiële) hulp en ondersteuning te geven (stimuleren).
- We vervullen een voorbeeldrol door onze eigen organisatie en openbare ruimte te verduurzamen.
- We brengen, als verbindende factor, voorlopers, inwoners en organisaties met elkaar in contact.

Doorontwikkeling Duurzaamheidsprogramma

- Het uitvoeringsprogramma is in 2021 voor 3 jaar vastgesteld.
- In 2024 is een nieuw programma Energietransitie door het college vastgesteld.
- Begin 2026 is een nieuw programma Klimaatadaptatie & Biodiversiteit door het college vastgesteld.
- De onderdelen Circulaire Samenleving en Educatie worden in 2026 doorontwikkeld.

Verduurzamen vraagt om:

- een lerende houding
- (innovatie)budget
- samenwerking
- lef

Financiering

Structureel budget

voor de uitvoering van de thema's klimaatadaptatie en circulair is structureel budget beschikbaar.

Rijksmiddelen

Voor de energietransitie zijn rijksmiddelen voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid (CDOKE-middelen).

Verantwoording van deze middelen vindt plaats in de begrotingscyclus en de SISA verantwoording van de Rijksmiddelen.

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Energie: Isoleren & Besparen

Iedereen moet toegang hebben tot energiehulp,

extra aandacht voor mensen

met een smalle beurs

Programma doelstellingen 2030

- Energiebesparing: 1,5% per jaar.
- Samen met partners woningeigenaren en huurders stimuleren om energie te besparen.
- Alle woningen hebben minimaal energielabel D.

Hoe?

- Samenwerking sociale partners
- Advies op maat
- Subsidies en regelingen
- VVE-aanpak

Samenwerking Sociale Partners

Netwerkopbouw Sociale Partners

- Er is verder gebouwd aan het netwerk met sociale en maatschappelijke partners, zowel professionele- als vrijwilligersorganisatie.

Actief Rijnwoude

- 43 energieklussen uitgevoerd bij inwoners met smalle beurs.
- 2 energieburendagen georganiseerd.

Energiek Alphen

- Met 18 energiecoaches zijn 174 energieadviezen uitgevoerd, waarvan 32 2e adviesgesprekken en 2 warmtescans.
- Het aantal leden van Energiek Alphen is gegroeid in 2025 naar 123.
- Maakt een professionaliseringslag door om de organisatie een solide basis te geven.

Ondersteuningsaanbod

Duurzaam Spreekuur

- Maandelijks duurzaam spreekuur in buurthuizen de Mozaïek in Alphen Noord en de Plataan in Boskoop.
- Dit sluit goed aan bij inwoners die een persoonlijk gesprek willen voeren over subsidies en duurzaamheid en niet weten waar ze moeten starten.

VvE's:

- Taskforce SamenDuurzaam gestart met Woonforte om 18 kwetsbare VvE's te verduurzamen.
- 32 haalbaarheidsonderzoeken in uitvoering.
- 2x cursus VvE's met Energie georganiseerd met 25 deelnemende VvE's.
- Cursus is uitgebreid met participatie luik: hoe kunnen bewoners die willen verduurzamen hun mede bewoners meekrijgen?
- 2x VvE-café: Goed bezochte laagdrempelige bijeenkomsten over verschillende onderwerpen.
- 4 VvE's die isolatiesubsidie hebben aangevraagd.
- 2 VvE's extra geactiveerd door middel van 'deur aan deur' participatietraject.
- Samenwerking met Participe; uitvoering gesprekken in de wijk en aan de voordeur.

Resultaten 2025

Subsidies & Leningen:

- **Isolatiesubsidie:** 382 subsidies verleend en uitbetaald.
- **Stimuleringsregeling SVn**: 1 aanvraag van een VvE met 8 appartementen voor kozijnen inclusief glas.
- **Duurzaamheidslening SVn**: 138 leningen toegekend met een totale som van ruim € 1.800.000. Opvallende verschuiving: bijna de helft van de aanvragen is voor een thuisbatterij.

Vooruitblik 2026

Focus op: 'Sociale energietransitie'

- We verdiepen de relatie- en netwerkopbouw en stimuleren onze sociale partners om een rol te pakken in de energietransitie.
- We gaan extra steun bieden aan financieel kwetsbare inwoners om hun energieverbruik te verminderen.
- We zetten stevig in op verduurzamen van woningen die vallen binnen de regeling isolatiesubsidie.
- Naast een algemene campagne voor de isolatiesubsidie, starten we diverse doelgroepgerichte campagnes doe-het-zelvers, mensen die een huis kopen, energiecoaches en leveranciers.
- We evalueren onze VvE-aanpak om blijvend aan te sluiten bij de behoefte van de VvE's bij verduurzaming en de mogelijkheden die de markt biedt

Energie: Opwek & Energiesysteem

Programma doelstellingen

- 0,32 TWh (goed voor 17.000 huishoudens duurzame opwek in 2030.
- 50% lokaal eigendom realiseren.

Hoe?
- Organiseren en stimuleren duurzame opwek.
- Beperken impact netcongestie.
- Bouwen aan toekomstbestendig energiesysteem.

Resultaten

Opwek Energie op Rijksgronden
- Voorverkenningsfase afgerond en intentieverklaring ondertekend. Start van verkenningsfase.

Opwek duurzame energie
- Oplevering van 2 zonnevelden bij de afvalzuiveringsinstallatie (AWZI) met opbrengst voor eigen verbruik en verduurzaming.
- Eerste kleine windmolen bij agrarisch bedrijf geplaatst.
- Uitgebreid participatietraject over zon- en windenergie uitgevoerd en betrokken bij besluitvorming.
- Beleidskader financiële participatie duurzame energie vastgesteld.

Toekomstbestendige landschappen/ Energylane (RIA 7)
- Verkennende studie uitgevoerd naar het integraal oppakken van de opgaven energie, landschap, economie en mobiliteit over de gemeentegrenzen heen.

Netcongestie & toekomstbestendig energiesysteem
- Ondertekening van Actieagenda Energiesysteem en Netcongestie.

Interessant in 2025:

Participatietraject over zon- en windenergie leidt tot standpunt naar Provincie ZH

Wat hebben we nodig?

- Integrale samenwerking, zowel met de regio als over de verschillende opgaven heen.
- Gedragsverandering: het slim en flexibel gebruiken van de beschikbare energie buiten piekmomenten.
- Sneller uitbreiden van de energie-infrastructuur en de ruimte die daarvoor nodig is.
- Duidelijke richtlijnen voor het vervroegd aanvragen van elektriciteitsvoorzieningen voor woningbouw
- Intensieve samenwerking met Liander en Tennet.

Vooruitblik 2026

Opwek Energie op Rijksgronden
- Afronding van de verkenningsfase.

Opwek duurzame energie
- Ontwikkeling Uitvoeringsstrategie Zon op dak.
- Waar passend contact met PZH over Herziening 2025 (windenergie).

Toekomstbestendige landschappen/Energylane (RIA 7)
- Vervolgstappen bepalen.

Netcongestie & toekomstbestendig energiesysteem
- Uitvoering geven aan Actieagenda Energiesysteem en Netcongestie.
- Impactanalyse en vervroegd aanvragen van aansluitingen.
- Voorbereidingen voor GDS op ITC-PCT terrein overdragen aan ondernemers.
- Bepalen van de rol van de gemeente in energiegemeenschappen.

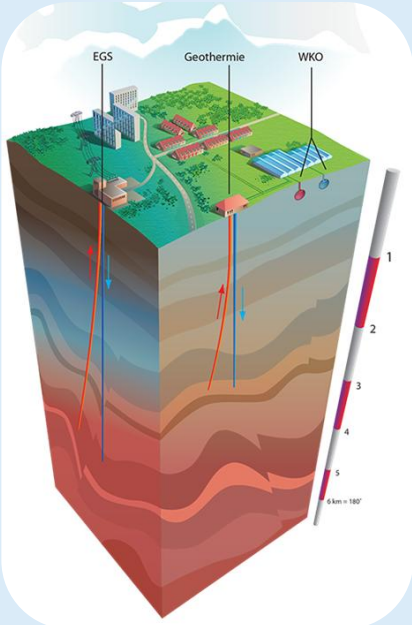
Energie: Warmtetransitie

Programma doelstellingen tot 2030

- 20% van bestaande gebouwen aardgasvrij-gereed.
- 20% van energieverbruik is duurzaam opgewekt.

Hoe? :

- Ontwikkeling Warmteprogramma;
- Havenfront & Zeeheldenbuurt.
- Onderzoek Aardwarmte: toewijzing zoekgebied
- Publiek integraal Warmtebedrijf
- Regionaal Toekomstbeeld Warmte

Resultaten

Ontwikkeling Warmteprogramma
Dit proces loopt tot eind 2027, in de periode tot eind 2025 werd:

- de startnotitie vastgesteld;
- Het communicatie en participatieplan opgesteld;
- Wensen en bedenkingen op het participatieplan bij de gemeenteraad opgehaald.

Zeeheldenbuurt & Havenfront

- Ondertekening samenwerkingsovereenkomsten met Woonforte en Alliander/Firan.
- Gestart met voorlopig ontwerp van warmtenetten en warmtebron (Aquathermie).
- Gestart met participatie en communicatie proces.

Aardwarmte: toewijzing zoekgebied
De gemeente heeft een toewijzing zoekgebied aardwarmte binnen de gemeentegrenzen verkregen van het ministerie van klimaat en groene groei.

Publiek warmtebedrijf in Alphen aan den Rijn
We werken aan de voorbereidingen om een publiek integraal warmtebedrijf op te richten, om een groot deel van de bestaande woningen aardgasvrij te maken én nieuwbouwwoningen efficiënt van duurzame warmte te voorzien.

Regionaal Toekomstbeeld Warmte
In de regio Holland Rijnland werken we aan een regionaal verbonden warmtenet, gericht op het verzilveren van lokale kansen met regionale warmtebronnen. Hiervoor stelden we gezamenlijk een Regionaal Toekomstbeeld Warmte op.

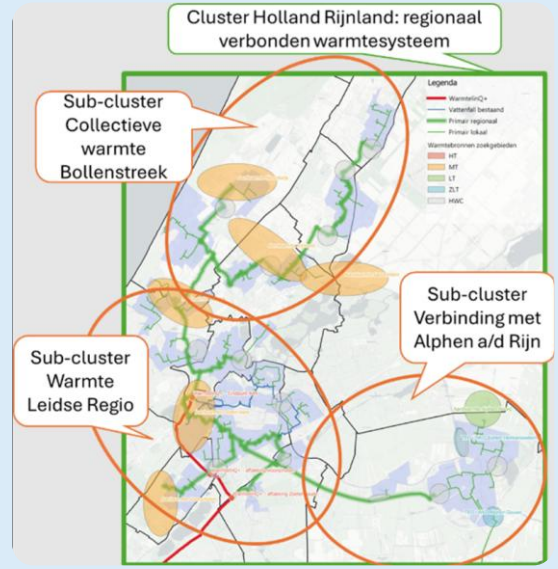
Vooruitblik 2026

Waar gaan we op focussen?

- De oprichting van het publieke Warmtebedrijf, dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de gemeente Alphen aan den Rijn. Noodzakelijk om zowel grote nieuwbouwontwikkelingen (Havenfront en Gnephoek) netbewust te kunnen ontwikkelen, als een deel van de bestaande woningen (Zeeheldenbuurt) aardgasvrij te maken.
- De uitwerking van een warmtesysteem in de Zeeheldenbuurt en Havenfront. Voor de nieuwbouw een zeer laag temperatuurnet en voor de bestaande bebouwing een midden temperatuurnet.

Warmteprogramma

- In 2026 leggen we de NRD ter inzage, stellen we een concept Warmteprogramma en planMER op die ook ter inzage gelegd worden.

Interessant in 2025:

Gemeente vraagt en verkrijgt opsporingsvergunning voor aardwarmte

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Klimaatadaptatie & Biodiversiteit:

Openbare Ruimte & Gebiedsontwikkeling

Programma doelstellingen 2030

Voorbereiden op weersextremen: piekbuien, droogte en hitte:

1. 30% bestaande bebouwde omgeving heeft klimaat-adaptieve maatregelen genomen, voor de resterende 70% zijn de benodigde maatregelen in beeld.
2. Gebiedsontwikkeling volgens convenant Klimaatadaptief Bouwen.

Uitvoering Klimaatadaptieve maatregelen

- Voorbereiding van onder andere Weidebloemenbuurt-Zuid.
- Project Arnoldus van Os is gestart. Hoeveelheid oppervlakte water wordt vergroot om wateroverlast te beperken.
- De gebiedsontwikkeling van Bentwijck met diverse klimaatadaptieve maatregelen is opgeleverd.
- Onder het Aarplein is een groot bassin aangelegd om wateroverlast op Lage Zijde te voorkomen. Water uit dit bassin wordt gebruikt voor vulling van de waterbuffer. Hiermee kan in periodes van droogte de watervoorziening van openbaar groen worden gerealiseerd.

In de waterbuffer op het Aarplein

is ruimte voor 500.000 liter

regenwater

Resultaten projecten

Water en Bodem Sturend
Op basis van onderzoek ten behoeve van het Masterplan Gnephoek is een methodiek ontwikkeld voor het toepassen van water en bodem sturend bij andere gebieden.

Gezond Stadshart
Binnen Gezond Stadshart wordt gewerkt aan diverse projecten die bijdragen aan een klimaatadaptief levend en gezond stadshart.

Impulsregeling klimaatadaptatie
Subsidie wordt gebruikt voor klimaatmaatregelen in reconstructieprojecten, bijvoorbeeld Van Boetzelaerstraat.

Onderzoek naar vermindering van drinkwaterverbruik

- Pilot woning Boskoop: (her)gebruik grijswater en hemelwater. Besparing van 90% drinkwater en 40% afvalwater is behaald.
- In het kader van de Gnephoek is een verkennend onderzoek gedaan naar alternatieven voor drinkwaterbesparing.

Eco-Systeem-Stad effect vergroening
De eerste metingen lieten zien dat de omgeving door het groen 10 tot 15 graden koeler is geworden. Het groen ontwikkeld zich goed. De beplanting is na twee jaar gesloten, vitaal en gevarieerd.

Vooruitblik 2026

- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit 2026-2030 is vastgesteld. We starten in 2026 met het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma
- Opstarten van risicodialogen naar aanleiding van stresstesten.
- In 2026 wordt het Lokaal Hitteplan: Hittebestendig en gezond Alphen aan den Rijn vastgesteld.
- Het Lokaal Hitteplan wordt na de vaststelling en de hitteseizoen (mei tot en met september) doorontwikkeld.

Klimaatadaptatie & Biodiversiteit:

Biodiversiteit & Groenblauw

Programma doelstellingen 2030

Biodiversiteit is sinds 2021 toegenomen.

Resultaten Biodiversiteit

Versterken van de biodiversiteit

- Ecologisch onderzoek uitgevoerd naar beschermde diersoorten als onderdeel van soortenmanagementplan (SMP) en start van opstellen SMP.
- (her)start met het opstellen van een Ecologisch (beleids)plan gekoppeld aan de Natuurherstel verordening.
- 4 natuurvriendelijke oever (NVO) aangelegd in Boskoop met financiering van HH Rijnland zijn. Dit als eerste stap in een gemeente brede inventarisering naar locaties voor aanleg van NVO's.
- Vanuit burgerinitiatief heeft Alphen4Mussen een viertal mussentorens geplaatst ter versterking van het leefgebied van de huismus.
- Bij jaarlijkse controle van vleermuiskasten (als mitigerende maatregelen sloop Scala College) blijkt dat meerdere van deze vleermuiskasten met zekerheid in gebruik zijn door vleermuizen
- Dobbers en boot in omloopkanaal zijn opgeknapt

Regionaal netwerk Groene Cirkels

- We werken samen met bedrijven, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties aan vergroening van steden en dorpen en het in balans brengen van natuur en economie.

Resultaten Groenblauwe Schoolpleinen

Nieuwe regeling is door college vastgesteld

- 5 scholen hebben subsidie aangevraagd en toegekend gekregen
- 5 scholen hebben via gemeente extra subsidie vanuit project gezonde schoolpleinen gekregen (Samenwerking Jantje Beton / IVN)
- Scholen worden ontzorgd door procesbegeleiding vanuit de gemeente van aanvraag tot aanleg.

Vooruitblik 2026

Biodiversiteit

- Ecologisch (natuurherstel) plan gereed en vastgesteld
- Groenstructuurkaart gereed.

Regeling Groenblauwe schoolpleinen

- Eerste schoolpleinen zijn met subsidie vergroend.
- De interesse in de regeling is groot, verwachting is dat eind 2026 een groot deel van het subsidiebudget uitgekeerd is.
- Groenblauwe schoolpleinen worden het 'nieuwe normaal', scholen en schoolbesturen staan positief in de ontwikkeling van 'grijze' naar 'groenblauwe' pleinen.

5 scholen hebben subsidie ontvangen

voor een groenblauw schoolplein

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Klimaatadaptatie & Biodiversiteit:

Stimuleren Inwoners

Programma doelstellingen

De ambitie om bewustwording te vergroten bij inwoners, (lokale) organisaties en bedrijven. Daarmee stimuleren Operatie Steenbreek en Eetbaar Alphen gedragsverandering richting een gezond, lokaal, duurzaam en natuurinclusieve buitenruimte en voedselsysteem.

Resultaten Eetbaar Alphen

Meerjarenplan Eetbaar Alphen vastgesteld
met heldere doelstellingen en activiteiten voor de periode 2025 tot 2028.

Aantal locaties uitgebreid met:
- 3 voedselbossen: Smulspoor (Rijnvicus), Avifauna en Tuinen van Boskoop
- 3 pluktuinen: Lemelerberg, Amerpas en Pijperhof
- Pluk&moestuin AZC Genielaan
- Zorgtuin Holaan
- Eetbare aanplant Klimaatbos met 350 bomen en struiken

Educatieprojecten proeftuin met:
- 12 werk en leerochtenden in het Prinses Irenebos, een snoeicursus Brongaard en een zeiscursus
- 4 goed beluisterde informatieve webinars
- 12 middag workshops in de Bibliotheek
- Inspiratiebezoek aan de woonwijk in een voedselbos, Rijnvliet in Utrecht en een rondleiding Irenebos

Resultaten Operatie Steenbreek 2025

Voortuinactie
- De voortuinactie behaalde het maximale resultaat met 210 deelnemende huishoudens, deelnemers ontvingen gratis plantenpakket met bodemverbeteraar,
- Meer dan 50 ton aan tegels opgehaald met tegeltaxi.

Winnaar Steenbreektrofee 2025 – Actie Groene dorp
- Gemeente Alphen aan den Rijn en woningbouwcorporatie WoonForte uitgeroepen tot landelijke ‘Steenbreker van het jaar’,
- Juryrapport waarin Steenbreek Groene Dorp als meest impactvolle aanpak werd beoordeeld,
- Duizenden tegels vervangen voor groen,
- Ruim 2.250 planten aangeplant,
- Met actieve deelname van 60 huishoudens.

Samenwerkingen
- Tentoonstelling Groen Doen! Met het boomkwekerijmuseum georganiseerd,
- Diverse Workshops,
- Presentaties tijdens bewonersbijeenkomsten voor reconstructieprojecten,
- Deelname aan inspiratiemarkten.

Resultaten subsidie groene daken en tuinen

In 2025 zijn 127 subsidies verstrekt voor een totale waarde van ruim €33.000.

Daarmee is gerealiseerd:
- 85 regentonnen en 1 waterbuffer
- 32 groene daken
- 8 tuinen tegels vervangen door groen

Resultaat:
- 26.000 Liter hemelwateropvang
- 570 m^2 groen op dak
- 380 m^2 tegel vervangen

Vooruitblik 2026

Uitvoering regeling Operatie Steenbreek
- Versterken samenwerking bij reconstructieprojecten.
- Voortzetten en versterken acties met Woonforte.
- Voorzetten uitvoering vernieuwde regeling

Eetbaar Alphen
- In kaart brengen van data, onderhoud en beheer Eetbaar Alphen in samenhang met Operatie Steenbreek en groenparticipatie
- Meerjarenplan Eetbaar Alphen uitvoeren.

Er is meer dan 50 ton aan tegels opgehaald met Operatie Steenbreek

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Circulaire Samenleving

Programma doelstellingen

- 50% reductie van primaire grondstoffen in 2030.
- Volledig circulair in 2050.

Hoe?

- Focus op de meest impactvolle materiaalstromen in de openbare ruimte.
- Aan de hand van de R-ladder.

Resultaten Openbare Ruimte

Beheervisie Openbare Ruimte 'Ontwikkelend beheren'
Met de vaststelling van de beheervisie 2025-2035 is levensduur-verlengend onderhoud toegevoegd. De invulling daarvan wordt verder uitgewerkt.
R-ladder: Refuse, Reduce

Hergebruik rioolpompen
In 2025 zijn 90 rioolpompen en besturingskasten ingezameld en uit elkaar gehaald voor hergebruik van de materialen.
R-ladder: Repair, Recycling

Resultaten Ruimtelijke ontwikkeling

Marktplatform Alphen aan den Rijn (MAR)
Nulmeting (fase 1) circulair bouwen binnen het MAR is afgerond en opgeleverd met een leerevent. In samenwerking met de regio zijn woningbouwprojecten geëvalueerd. De uitkomsten worden benut om het MAR door te ontwikkelen tot leercommunity en circulariteit in de bouw te versnellen.

RIA-project circulaire hubs
In samenwerking met regiogemeenten Holland-Rijnland en de provincie is onderzoek gestart naar locaties voor circulaire hubs om circulariteit in de bouw te versnellen.

Resultaten Afval

Stichting Het BehouT heeft zich verder ontwikkeld als circulaire houthub, waar gebruikt hout wordt hergebruikt, verkocht en ingezet voor educatie en participatie. Vanwege de aantoonbare maatschappelijke en circulaire impact is de gemeentelijke subsidieperiode in 2025 met twee jaar verlengd, zodat Het BehouT zich verder kan ontwikkelen.

Businesscasedemontagelocaties
De businesscase voor demontagelocatie in Alphen in samenwerking met Cyclus is stopgezet. Het sociaal werkbedrijf verkent, samen met de gemeente, mogelijk andere initiatieven voor het hergebruiken van grof huishoudelijk afval. Cyclus blijft in de loop.
R-ladder: Recycle

90 oude rioolpompen

zijn uit elkaar gehaald voor

hergebruik van materialen

Resultaten Groene Hart Circulair

Het Actieplan Circulaire Economie Groene Hart wordt uitgevoerd. Alphen aan den Rijn heeft in 2025 bijgedragen aan meerdere actielijnen, o.a. ontwikkelen regionale ruimtelijke strategie, circulair inkopen en stimuleren circulaire bewustwording & gedragsverandering.

Vooruitblik 2026

We werken toe naar circulaire kaders. Tegelijkertijd blijven we doorgaan met kleinere concrete projecten.

Circulair Uitvoeringsprogramma
In 2026 wordt toegewerkt naar vaststelling van een circulair uitvoeringsprogramma.

Openbare Ruimte
We zetten in op circulariteit bij aanleg en onderhoud van verhardingen. In 2025 hebben we hiervoor een aanbesteding gedaan voor een routekaart bij een adviesbureau. In 2026 wordt de routekaart voor de komende 3 jaar uitgewerkt.
R-ladder: Alle onderdelen

Circulair opdrachtgeven en inkopen
We versterken circulair opdrachtgeverschap en zetten stappen in het borgen van circulariteit in inkoop- en aanbestedingstrajecten.
R-ladder: alle onderdelen

Afval
We werken aan voortgang demontage/hergebruik-initiatief met onze partners Rijnvicus en Cyclus.
R-ladder: Recycle

Duurzaam Ondernemen: Energie & Circulair

Doelstellingen Energie

- Een energieplan voor 11 bedrijventerreinen
- Aanpak bedrijventerreinen draagt bij aan de energietransitie.

Resultaten Energie

Onderzoek

- ODMH heeft ca 25 ondernemers Molenwetering bezocht en hun wensen en behoeftes met betrekking tot het bedrijventerrein gepeild.
- Onderzoek naar haalbaarheid van ondergrondse waterberging op locatie bij kwekerij Van Lint in Boskoop.

Lopende (samenwerkings)projecten

- Doorontwikkeling Energietransitiehuis naar STROOM.
- Faciliteren en ondersteunen koplopers met vraagstukken in de energietransitie.
- Met VOA, EDBA en PZH wordt gewerkt aan trajecten gericht op meer samenwerking tussen bedrijven op Heimanswetering resp. Molenwetering.

Op de dag van de ondernemer
Is veel aandacht voor
duurzame bedrijven

Doelstellingen Circulaire Economie 2030

- Volgens de landelijke norm gebruiken we 50% minder primaire grondstoffen.
- Circulaire oplossingen hebben binnen sectoren, met name sierteelt, maakbedrijven en bouw, lokaal tot nieuwe samenwerkingen geleid.
- Op 80% van de bedrijventerreinen werken bedrijven samen aan circulaire projecten.

Resultaten Circulaire Economie

MKB-deal Circulaire Maakindustrie Metaal 2024-2026
Gratis ondersteuning voor metaalbedrijven gericht op duurzaam en circulair ondernemen. In 2025 zijn ca 50 ondernemers geïnterviewd en zijn er kennissessies georganiseerd bij o.a. Lasbedrijf Alphen en Voets.

Ondernemersloket Circulaire Economie 'Blik Vooruit'

- Gratis advies via circulaire Volwassenheidsmeting.
- De pilot is afgerond

Actieplan circulaire economie Groene Hart Circulair

- Plan opgesteld stapsgewijze voor opschaling lokaal ondernemersloket Blik Vooruit naar regionaal niveau Groene Hart. Financiering wordt gezocht.
- Samenwerking gestart met Rabobank voor o.a. organiseren ondernemersbijeenkomsten gericht op bewust omgaan met grondstoffen.

Resultaten Duurzaam Ondernemen algemeen

- Tijdens de Dag van de ondernemer op 21 november is veel aandacht gegeven aan duurzame bedrijven als RECO, Koos Buitenhuis Boomkwekerij en Juuls Landje.
- Bedrijvenvereniging Verbreepark is opgericht en gestart.

Vooruitblik 2026 Energie

- Verdere ontwikkeling STROOM.
- Randvoorwaarden voor verduurzaming bedrijventerreinen verbeteren: verhogen samenwerking/organisatiegraad bedrijventerreinen en continueren netcongestiemanagement.
- Verbeteren samenwerking bedrijventerreinen Verbreekpark, Molenwetering en Heijmanswetering.

Vooruitblik 2026 Circulair

- Ondernemersloket Blik vooruit door ontwikkelen in regio Groene Hart
- Continuering uitvoering MKB-deal Circulaire maakindustrie Metaal en aanscherpen actieplan circulaire economie Groene Hart.
- Start MKB-deal Circulaire houtketen 2026-2028.
- Sectorgerichte kennissessies, zoals wilgenteelt, samen met LEADER.
- Uitreiken Groene Pluim aan duurzame Alphense bedrijven en organisaties in Q4
- Aandacht voor duurzaam ondernemen tijdens de Dag van de ondernemer op 20 november

Duurzaam Ondernemen: Klimaatadaptatie & Biodiversiteit

Programmadoelstellingen

- Klimaatadaptatie en biodiversiteit en het nut om in te grijpen is in 2030 bij 90% van de inwoners en bedrijven bekend.
- Toekomstbestendig maken buitengebied en verbeteren ecologische verbinding stad en buitengebied door groen- en waterstructuren te herstellen.
- Stimuleren inwoners, bedrijven en organisaties om maatregelen te nemen, zoals vergroenen tuinen en terreinen en opslag van regenwater.
- Vergroten biodiversiteit.

Vergroend ITC-PCT terrein voorbeeld

Voor alle 3.600 bedrijventerreinen

in Nederland

Resultaten

Boeren met Toekomst Aarlanderveen: Maatregelen om bodemdaling, oeverafkalving en verdere verschraling van de biodiversiteit tegen te gaan, zijn ingericht.

Boer aan het Roer MT-Polder:
In 2025 is een gedragen uitvoeringsplan opgesteld samen met boeren, provincie, waterschap en betrokken gemeenten. Hierin komen belangrijke doelen bij elkaar zoals perspectief voor de boeren, logische en efficiënte verkaveling ten gunste van alle stakeholders, robuust weidevogelbeheer en calamiteitenberging.

Onderzoek ondergrondse schoonwatervoorziening Greenport-Boskoop. In het najaar 2025 is de zuivering uitgebreid met filter voor verwijderen van o.a. fosfaat en is onderzoek gestart naar PFAS. Het onderzoek naar het gebruik van oppervlaktewater in plaats van bassinwater als bron voor de ondergrondse schoonwater voorziening is opgestart.

Kansrijke bedrijventerreinen voor vergroening
Stagiaire InHolland Delft onderzocht welk bedrijventerrein de beste vergroeningsmogelijkheden hebben en welke stappen daarvoor nodig zijn.

ITC-PCT terrein als Werklandschap van de Toekomst
Het ITC-PCT-terrein is een ambassadeurs-terrein, oftewel 'Werklandschap van de Toekomst'. In 2025 is fase 1 afgerond waarin de traditionele bermen zijn omgevormd naar bloemrijke bermen met grotere biodiversiteit.

Chemievrije teelt onderzoek
Bij aantal kwekers wordt onderzocht of natuurlijke bestrijders pesticides kunnen vervangen.

Vooruitblik 2026

Greenport-Boskoop
Afronden volgonderzoek gericht op het ondergrondse waterberging (OWB) bij kwekerij Van Lint. Deelonderzoeken zijn waterzuivering, vergunningseisen OWB en economische haalbaarheid OWB (businesscase).

Bedrijventerreinen
- Verdere ontwikkeling van ITC-PCT als 'Werklandschap van de Toekomst' zoals de aanleg van een picknickplaats, fitnesstoestellen en een veilige wandelroute door de groene berm.
- De subsidie voor vergroening van de bedrijfslocaties zoals groen dak en groene gevels komt beschikbaar voor de ondernemers op het ITC.

Buitengebied
- **Boeren met Toekomst Aarlanderveen:** vanuit de provincie wordt gewerkt aan een vervolg, met opschaling van de maatregelen.
- **Boer aan het Roer MT-polder**:
  Het uitvoeringsplan zal begin 2026 aangeboden worden aan de bestuurders van betrokken stakeholders. In 2026 zal verder gewerkt worden aan de (financiële) uitwerking en uitvoerbaarheid van de diverse deelprojecten.
- Gebiedsprocessen in de **Hondsdijkse** en **Lagenwaardse polders,** het **boom- en sierteeltgebied en Polder de Noordplas**. Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn, net als de landbouwtransitie en duurzame energie-opwek, onderwerp van gesprek.
- Opstellen van **Visie op biodiversiteitsherstel** en maatregelenplan is gestart
- Beleid voor **Vrijkomende Agrarische Bebouwing** ligt ter inzage. In het beleid is opgenomen dat verandering van agrarische functie gepaard moet gaan van vergroening van de omgeving.

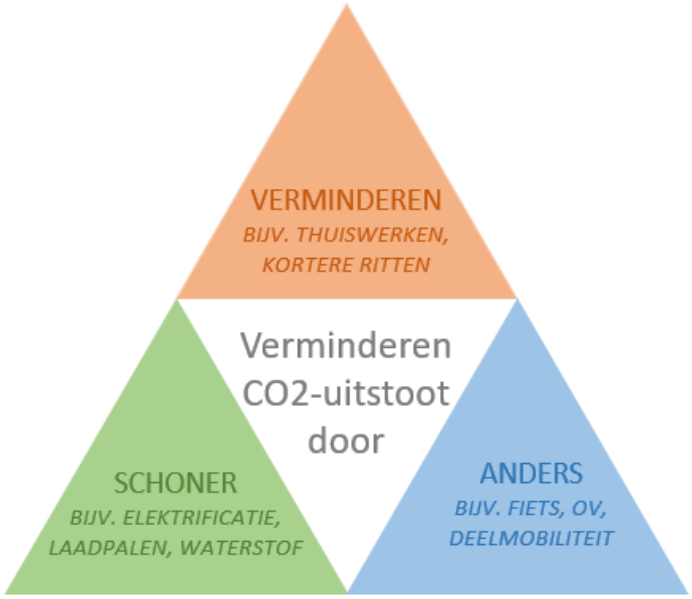
Duurzame Mobiliteit

Programma doelstellingen 2030

- Verminderen CO_2-uitstoot door mobiliteit met 22% ten opzichte van 1990 (totale opgave 49%).
- Verminderen energieverbruik met 11% ten opzichte van 2014.

Hoe?

- Bevorderen duurzame mobiliteit door:
  - verminderen,
  - veranderen en
  - verschonen.
- STOMP-principe, het stimuleren van duurzame keuzes bij verplaatsen, door prioriteit te geven aan duurzame vormen van mobiliteit en als laatste pas de auto:
  - Stappen,
  - Trappen,
  - Openbaar vervoer,
  - MaaS/deelmobiliteit en
  - Privéauto.

Waar staan we?

Fiets

- Verschillende fietsknelpunten aangepakt voor betere fietsveiligheid en het stimuleren van het fietsgebruik door middel van diverse campagnes en fietsactiviteiten.
- Verder uitvoeren van de doorfietsroute Alphen-Leiden en Alphen-Gouda.
- Verbeteren van het fietsparkeren in het centrum van Alphen aan den Rijn (uitvoering fietsparkeerstrategie).

Openbaar Vervoer

- Per 15 december rijdt nieuwe OV-vervoerder Qbuzz. met kleinere, elektrische bussen in gemeente Alphen aan den Rijn.
- Per 3 maart 2025 rijdt buurtbus Hazerswoude-Dorp.

Deelmobiliteit

- 18 deelfietsen van Donkey Republic (Alphen en Boskoop).
- 15 deelauto's van Greenwheels (10 Alphen en 5 Boskoop).
- 4 deelauto's van MyWheels (alleen in Alphen).
- Regionale visie hubs & deelmobiliteit opgesteld.

Elektrificatie

- Plankaart openbare laadpalen 2030 en laadvisie (+ snelladen) vastgesteld door College:
  - 859 (semi)publieke laadpalen gerealiseerd;
  - 124 (semi)publieke laadpalen in voorbereiding:
    - 872 nieuwe potentiële locaties toegevoegd;
    - 12 (semi) publieke snellaadpalen.
- Aansluiting bij de concessie publieke laadinfrastructuur van gemeente Rotterdam.
- Toestaan van kabelmatten bij het laden in de openbare ruimte vanuit eigen netaansluiting.
- Regionale visie logistiek laden opgesteld.

Per 1 januari 2027 is er een Zero-emissiezone in Alphen aan den Rijn

Vooruitblik 2026

- Opstellen mobiliteitsvisie 2040.
- Verdere uitbreiding van het aantal deelfietsen van Donkey Republic en het aantal hublocaties.
- Verkennen lokale en regionale mogelijkheden voor uitbreiding aantal deelfietsen en -auto's.
- Stimuleren elektrisch rijden door:
  - Uitbreiding aantal (snel)laadpalen;
  - Start concessie publieke laadinfrastructuur van gemeente Rotterdam in Q2 2026.
- Voorbereiden Invoering zero-emissiezone voor bedrijfsvoertuigen voor 1 januari 2027.
- Onderzoek werkgeversaanpak (verminderen autogebruik in de spits).
- Inzetten op bouw treinstation en regionale hub in Hazerswoude-Rijndijk (oplevering vanaf 2031)
- Stimuleren van duurzame mobiliteit op bedrijventerreinen in het kader van Werklandschappen van de Toekomst.

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Duurzaam Gemeentelijk Vastgoed

Doelstellingen 2025

- Reductie CO_2-uitstoot
- Inzetten op en ervaring op doen met thema's circulariteit en klimaatadaptatie

Hoe?

- Integrale verduurzamingsprojecten met aandacht voor CO_2 reductie, circulariteit en klimaatadaptatie
- Inzet op verder integreren duurzaamheid in werkwijzen en processen

Resultaten

Verduurzaming bestaand vastgoed
Ook in 2025 zijn verduurzamende maatregelen uitgevoerd en voorbereid. Bijvoorbeeld bij de Brandweerkazerne in Alphen a/d Rijn, The Cube in Boskoop en Buurthuis Zeehelden in Alphen a/d Rijn.

Duurzaamheid in aanbestedingen
In verschillende aanbestedingen zijn duurzaamheidthema's expliciet meegenomen. Deels door minimum eisen te stellen en deels door opname in gunningscriteria. Goede voorbeelden zijn de aanbesteding voor: het nieuwe onderhoudscontract voor Elektrotechnisch & Werktuigbouwkundig onderhoud, ontwerp en bouw nieuwe Sporthal de Bijlen en de sloop van Sporthal Arena en Scala college aan de Diamantstraat.

Financiën

Budget in begroting
In de kadernota 2024 is budget beschikbaar gesteld voor de verduurzaming van het bestaande vastgoed. Op basis van de huidige kennis lijkt dit voldoende voor de geplande verduurzaming tot en met 2027.

Subsidie
Waar mogelijk wordt DUMAVA subsidie aangevraagd.

Van Nota naar uitvoering – van beleid naar doen; dat maakt verduurzamen mogelijk

Waar staan we en aanbevelingen voor 2026

Het vaststellen van de kaders in 2024 zorgt voor focus in projecten van bestaand en nieuw te bouwen gemeentelijk vastgoed. In 2025 is ingezet op uitvoeringscapaciteit en vertaling van beleid naar doen. In 2026 gaan we hier mee verder.

Doorontwikkeling informatiemanagement
Om het verduurzamen van ons gemeentelijk vastgoed beter te kunnen monitoren, sturen en verantwoorden is verbetering van ons informatiemanagement (naast energiemonitoring) gewenst. In het traject dat we hiervoor gestart zijn, sluiten we aan bij het landelijke Programma Verduurzamingsaanpak Maatschappelijk Vastgoed.

Ontwikkeltraject circulariteit in de renovatiepraktijk
Hoe gaan we onze circulariteitsdoelen concreet handen en voeten geven bij de renovatie en verduurzaming van ons bestaande vastgoed? Deze vraag was de start voor een traject waarin we al doende leren. Op deze manier willen we komen tot standaarden en werkwijzen die circulariteit in onze praktijk integreren.

Meer informatie:

Energierapportage

Jaarlijkse raadsbrief Stand van Zaken verduurzamen vastgoed

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

Verduurzaming Interne Organisatie

Programma doelstellingen

- **MVOI**: bij alle gemeentelijke projecten zijn thema's vanuit Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen het uitgangspunt.
- **CO_2-uitstoot**: In 2026 is onze CO2-uitstoot verminderd met 29% ten opzichte van 2022.

Hoe?
Thema's vanuit Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) afwegen aan het begin van een project.

Resultaten MVOI

- De uitgevoerde nulmeting van Europese aanbestedingen geeft inzicht in waar we staan ten aanzien van de MVOI-thema's.
- In 2025 is het Ambitieweb naast verschillende interne visies gelegd. Daar is een verbetering van het Ambitieweb uitgekomen.

Hoe werk de CO2-prestatieladder?

Resultaten CO_2-Prestatieladder

In 2025 zijn we opnieuw gecertificeerd voor de CO_2-prestatieladder. Dit betekent dat wij onze directe CO_2-emissies in kaart brengen en verminderen. De certificering vond plaats over het jaar 2024. We zijn de tweede gemeente in Nederland die is gecertificeerd volgens het nieuwe Handboek.

Daling CO_2-uitstoot ten opzichte van 2022
Activiteiten 2024 om uitstoot te verminderen

- promoten duurzame opties voor dienstreizen en verdere verduurzaming van het wagenpark;
- Verder verduurzamen van openbare verlichting (LED)
- energiebesparende maatregelen in ons vastgoed hebben gezorgd voor minder gebruik van aardgas maar een hoger verbruik van elektriciteit;
- Plaatsing van zonnepanelen op daken van ons vastgoed
- verduurzamen gemeentelijk vastgoed;
- Inkopen van 100% groene stroom.

Vooruitblik 2025

MVOI
Samen met netwerk Groene Hart Circulair starten we met het opstellen van het actieplan-MVOI. We onderzoeken de inzet van het verbeterde Ambitieweb bij verschillende fysieke projecten. Zo worden duurzame ambities onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling, projecten in de openbare ruimte en gemeentelijke vastgoedprojecten.

CO_2-prestatieladder
We blijven werken aan het reduceren van onze CO_2-uitstoot via de CO_2-prestatieladder.

Certificering CO_2-prestatieladder geeft inzicht in onze emissies en reductiemogelijkheden.

Jaar	2022	2023	2024
Scope 1*	2.893,6 ton CO_2	3.236,8 ton CO_2	2792,1 ton CO_2
Scope 2**	1082,8 ton CO_2	902,2 ton CO_2	989,1 ton CO_2
Zakelijk vervoer	25,7 ton CO_2	36,8 ton CO_2	34,2 ton CO_2
Totaal	**4.002,1 ton CO_2**	**4.175,8 ton CO_2**	**3815,4 ton CO_2**

***Scope 1:** de directe uitstoot door bijvoorbeeld onze eigen gebouwen en voortuigen.
****Scope 2:** de indirecte uitstoot dor opwekking van ingekochte elektriciteit of warmte.

Duurzame Educatie

Programmadoelstelling

Voor jong en oud: kennis vergroten, bewustwording creëren en stimuleren duurzame keuzes te maken.

Aanbod

- Huis van Duurzaamheid
- Eetbaar Alphen (zie Klimaat & Biodiversiteit)
- Operatie Steenbreek (zie Klimaat & Biodiversiteit)
- KlimaatGesprekken
- Schone Buurt Coaches
- Maandelijkse special krant: Duurzaam Nieuws
- Website: duurzaamalphen.nl

Speciaal jeugdaanbod

- Natuur en Milieu Educatie (NME) Avifauna
- Ontwerpopdracht middelbare scholen
- Junior Energiecoach basisscholen
- Kinderklimaattop
- Groenblauwe schoolpleinen

Junior Energiecoach

Dit jaar voor de tweede keer aangesloten bij dit landelijke project voor basisscholen. Het project is wederom enthousiast ontvangen door de deelnemers net als de samenwerking met Energiek Alphen.

Deelnemers:

- 4 basisscholen
- 8 klassen (180 leerlingen)

Vooruitblik 2026

We gaan het project Junior Energiecoach samen met 'zusje' Junior Klimaatcoach aanbieden. Deze projecten zullen naar verwachting worden opgenomen in de folder van Avifauna (NME) om het totale jeugdaanbod meer centraal aan te kunnen bieden aan scholen.

Natuur en Milieu Educatie Avifauna in 2025

Afgenomen producten

273x excursies, 54x leskisten, 66x materiaalpakketten, 16x spreekbeurtkisten en 54x gastlessen.

Aantal deelnemers educatieprogramma

100% van het aantal basisscholen doet mee:

- 53 scholen
- 9238 leerlingen

Vooruitblik 2026

- Gezamenlijke missie vanuit de gemeente en Avifauna verder vormgeven
- Herschrijven / updaten alle gastlessen en excursies
- Evalueren nieuw toegevoegd aanbod

Kinderklimaattop

- Voorbereidingen gestart voor 2026.
- 5 scholen aangemeld met in totaal 134 leerlingen (2 Alphen-stad, 1 Boskoop en 1 Hazerswoude-Dorp, 1 Koudekerk aan den Rijn).

Vooruitblik 2026

Q1:2e kinderklimaattop uitgevoerd, weer groot succes.

Ontwerpwedstrijd Duurzame Wijk

- 3 deelnemende scholen
- Expertmeetings met zowel ambtenaren als partners
- Enthousiasme over de aangeleverde thema's

Vooruitblik 2026

Analyse van het werkveld en de wensen van het werkveld om het aanbod nog beter af te stemmen op de doelgroep.

Huis van Duurzaamheid

- Sterke samenwerking en inhoudelijke afstemming
- Groene Pluim ontvangen
- Proeftuin Kennismarkt in samenwerking met Eetbaar Alphen tijdens de Klimaatweek: 1100 bezoekers

Vooruitblik 2026

Presentatie Strategisch Meerjarenplan voor een toekomstbestendige bibliotheek.

100% van de basisscholen maakt gebruik van aanbod Natuur en Milieu Educatie

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

CO_2-reductie binnen de gemeente

Programmadoelstelling

- 95% CO_2-reductie in 2050 ten opzichte van 1990.
- 55% CO_2-reductie in 2030 ten opzichte van 1990 (klimaatwet).
- 17% CO_2-reductie in de mobiliteit in 2030 ten opzichte van 1990.

Monitoren CO_2-reductie

De Regionale klimaatmonitor toont de trends voor onder andere CO_2-reductie. Deze gegevens lopen altijd twee jaar achter. Enkele cijfers van 2024 ontbreken nog, waardoor het aandeel hernieuwbare energie niet in deze rapportage is opgenomen.

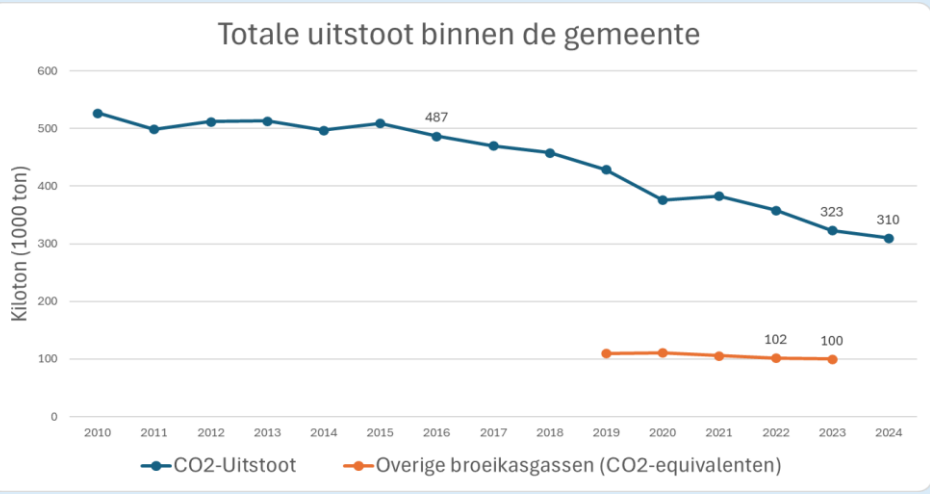
Resultaten CO_2-reductie

De totale CO_2-uitstoot in gemeente Alphen aan den Rijn blijft elk jaar nog steeds dalen. De gebouwde omgeving heeft de grootste afname.

- 36,3% CO_2-reductie ten opzichte van 2016
- 4,0% CO_2-reductie ten opzichte van 2023

Resultaten overige broeikasgassen

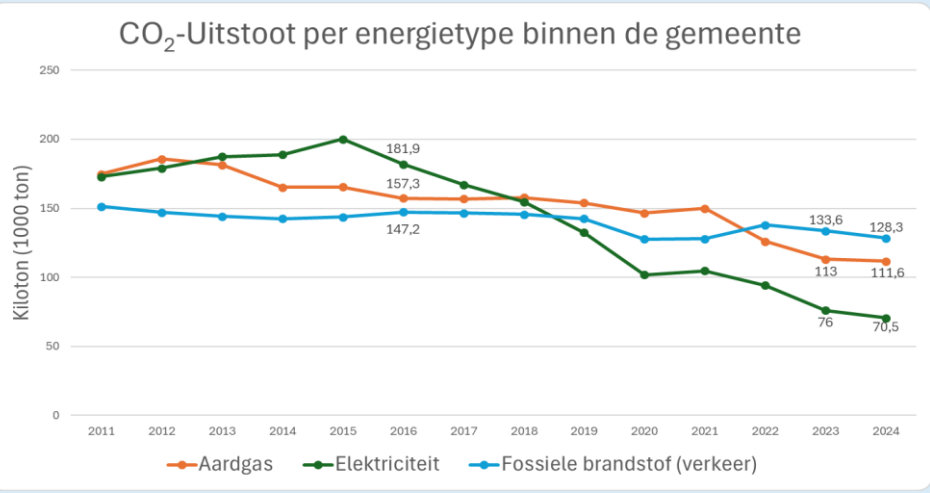
Naast CO_2 dragen andere broeikasgassen, zoals Methaan en lachgas, ook bij aan de opwarming van de aarde. Deze gassen komen vooral vrij bij landbouw (80%) en industrie. De schadelijkheid van deze gassen wordt weergegeven in CO_2-kiloton. Ook de uitstoot van deze broeikasgassen neemt licht af de afgelopen jaren.

CO_2-reductie per energiebron

De totale CO_2-uitstoot uitgesplitst naar aardgas, elektriciteit en brandstoffen verkeer, laat de daling per energietype zien.

- **Elektriciteit: 61,2% daling in CO_2-uitstoot ten opzichte van 2016**
  Dit komt vooral door de toename in duurzaam opgewekte elektriciteit.
- **Aardgas: 29,1% daling in CO_2-uitstoot ten opzichte van 2016**
  Er is een sterkere daling te zien na 2021, vooral door de hoge energieprijzen in 2022. Deze daling blijft zich doorzetten, ook na 2022.
- **Fossiele brandstoffen verkeer: 12,8% daling in CO_2-uitstoot ten opzichte van 2016**
  Na de corona-dip steeg de uitstoot door fossiele brandstoffen langzaam terug naar het oude niveau, nu is er weer een lichte daling te zien. CO_2-uitstoot door lokaal en regionaal verkeer, is nu hoger dan de CO_2-uitstoot door aardgas of elektriciteit.

Verkeer veroorzaakt meer CO_2-uitstoot dan aardgas of elektriciteit

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN

duurzaamalphen.nl

Samen werken aan een duurzame toekomst in gemeente Alphen aan den Rijn

#duurzamegemeente
ALPHEN AAN DEN RIJN